

Správa o opatreniach,
ktoré sú nevyhnutné na zlepšenie pravidiel týkajúcich sa úhrady
a rozdelenia nákladov na technické úpravy pri pripojení
do distribučnej sústavy a jej posilnenia, zlepšení prevádzky sústavy
a pravidiel nediskriminačného uplatňovania predpisov, ktoré
sú potrebné pre začlenenie výrobcov elektriny z obnoviteľných
zdrojov energie

Odbor regulácie elektroenergetiky
máj 2025

Úvod

Podľa ustanovenia § 9 ods. 3 písm. d) zákona č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o regulácii“), ktoré vyplýva z ustanovenia čl. 16 ods. 4 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/28/ES z 23. apríla 2009 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov energie, úrad vypracuje správu o opatreniach, ktoré sú nevyhnutné na zlepšenie pravidiel týkajúcich sa úhrady a rozdelenia nákladov na technické úpravy pri pripojení do distribučnej sústavy a jej posilnenia, zlepšení prevádzky sústavy a pravidiel nediskriminačného uplatňovania predpisov, ktoré sú potrebné na začlenenie výrobcov elektriny z obnoviteľných zdrojov energie (ďalej len „Správa“). Úrad v zmysle zákona o regulácii vypracováva správu každé dva roky.

Prijaté opatrenia

Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ďalej len „úrad“) v rámci opatrení, ktoré sú nevyhnutné na zlepšenie pravidiel týkajúcich sa úhrady a rozdelenia nákladov na technické úpravy pri pripojení do distribučnej sústavy a jej posilnenia, zlepšení prevádzky sústavy a pravidiel nediskriminačného uplatňovania predpisov, ktoré sú potrebné pre začlenenie výrobcov elektriny z obnoviteľných zdrojov energie za posledné dva roky od vydania správy v zmysle ustanovenia § 9 ods. 3 písm. d) zákona o regulácii vypracoval, prípadne začal s prípravnými prácami na plnení predmetných opatrení vydaním materiálov strategického charakteru ako i reflektovaním na zmeny v európskej legislatíve vydaním novej či už primárnej alebo sekundárnej legislatívy. Výroba elektriny z obnoviteľných zdrojov energie predstavuje kľúčový pilier transformácie energetického systému smerom k nízkouhlíkovej a klimaticky neutrálnej spoločnosti. Úspešná integrácia obnoviteľných zdrojov energie do distribučnej sústavy však vyžaduje komplexný prístup, ktorý zabezpečí nielen rozvoj týchto zdrojov, ale aj stabilitu, bezpečnosť a trvalo udržateľný rozvoj distribučnej infraštruktúry.

1. Zhodnotenie súčasného stavu za roky 2023 a 2024

Úrad vydal v roku 2023 tieto vyhlášky:

- vyhlášku č. 107/2023 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia dodávky elektriny, ktorá nadobudla účinnosť dňa 01.04.2023,
- vyhlášku č. 246/2023 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia vybraných regulovaných činností v elektroenergetike a niektoré podmienky vykonávania vybraných regulovaných činností v elektroenergetike, ktorá nadobudla účinnosť dňa 01.07.2023,
- vyhlášku č. 370/2023 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v oblasti podpory výroby elektriny a niektoré súvisiace podmienky vykonávania regulovaných činností, ktorá nadobudla účinnosť 01.10.2023.

Vydaním spomínaných vyhlášok bola s účinnosťou ku dňu 31.12.2023 zrušená vyhláška č. 18/2017 Z. z., ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v elektroenergetike a niektoré podmienky vykonávania regulovaných činností v elektroenergetike.

Úrad v reakcii na situáciu na trhu s elektrinou vydal vyhlášku, ktorou sa novelizovali pravidlá pre fungovanie vnútorného trhu s elektrinou, ako aj vyhlášku č. 230/2023 Z. z., ktorou sa ustanovujú obsahové náležitosti plánu rozvoja distribučnej sústavy.

V rámci vydaných cenových vyhlášok došlo k úprave rozsahu, štruktúry a výšky ekonomicky oprávnených a neoprávnených nákladov, parametrov vstupujúcich do cenovej regulácie v sieťových odvetviach, spôsobu určenia výšky primeraného zisku, postupu a podmienok uplatňovania cien a taríf vrátane individuálnej sadzby tarify za prevádzkovanie systému. Okrem iného v nich úrad určil výpočet čistých nákladov povinnosti vo všeobecnom hospodárskom záujme, výpočet prekročenia rezervovanej kapacity a maximálnej rezervovanej kapacity a cenovú reguláciu dodávky jalovej elektriny a dodávky elektriny pre ostrovné

zariadenia. Upravil v nich technickú dobu životnosti majetku z dôvodu zosúladenia vykazovania odpisov majetku v rámci sieťových odvetví.

V roku 2023 úrad vydal regulovaným subjektom predbežné opatrenia, ktorými určil tarify, sadzby a podmienky pre ich uplatňovanie za prístup do distribučnej sústavy a distribúciu elektriny. Tieto predbežné opatrenia boli vydané na základe § 14 ods. 16 zákona o regulácii. Úrad v nich regulovaným subjektom určil ceny a podmienky ich uplatňovania tak, aby sa zabezpečilo riadne fungovanie regulovaných odvetví v energetike. Úrad následne rozhodnutiami v priebehu roka 2023 schválil ceny a podmienky ich uplatnenia pre rok 2023, kde zohľadnil rozdiel medzi konečnou a predbežnou cenou určenou v predbežných opatreniach.

V roku 2023 sa energetický trh vyznačoval dynamickými zmenami v oblasti výroby, spotreby a najmä cien. Nekalé obchodné praktiky v oblasti obchodovania s elektrinou mali za následok zvýšenie cien elektriny. Táto skutočnosť a súčasný chaos na trhu s elektrinou spôsobili nedostatok elektriny, ktorého dôsledkom bol nárast cien elektriny v časti nákladov na nákup elektriny na krytie strát elektriny pri prenose elektriny a distribúcii elektriny, ako aj nákladov na obstaranie podporných služieb. Úrad sa v danom momente snažil aktívne zasiahnuť do nepriaznivého vývoja cien elektriny, a to najmä zmenou referenčného obdobia, na základe ktorého sa predpokladalo zníženie negatívnych dôsledkov na ceny elektriny pre koncových odberateľov. Výsledok však nebol úplne v súlade s očakávaniami a vyžiadal si ďalšie výrazné korekcie.

Úrad podporuje rozvoj obnoviteľných zdrojov energie treba však vnímať aj to, že v slovenských podmienkach majú niektoré druhy obnoviteľných zdrojov energie obmedzený potenciál rozvoja. Najväčšej popularite sa tešia fotovoltických elektrární, u ktorých je však najideálnejším riešením budovanie v mieste spotreby. V roku 2023 predstavovala produkcia veterných a fotovoltických elektrární v EÚ podiel približne 26,6 % z celkovej produkcie elektriny. Cieľom EÚ je v rámci prechodu na udržateľnejšiu energetiku dosiahnuť do roku 2030 minimálne 32 % energie vyrobenej z obnoviteľných zdrojov. Produkcia elektriny vyrobenej z obnoviteľných zdrojov je v súčasnosti v EÚ ustálená. V tejto súvislosti je potrebné konštatovať, že podiel obnoviteľných zdrojov na výrobe elektriny v podmienkach SR rastie.

Úrad dlhodobo podporuje budovanie obnoviteľných zdrojov energie, avšak kladie dôraz na efektívnosť a lokálnu spotrebu vyrobenej energie. Ak sa vyrobená elektrina spotrebuje priamo v mieste jej výroby, dosahuje sa najväčší ekonomický a environmentálny efekt. Úrad zdôrazňuje, že odberatelia elektriny, ktorí majú inštalované lokálne zdroje energie a dokážu ich využívať, môžu výrazne znížiť svoje náklady na elektrickú energiu.

Úrad v oblasti pripájania zdrojov do sústavy uvádza, že prvom rade kladie dôraz na to, aby bola zachovaná bezpečnosť, spoľahlivosť prevádzky sústavy, udržateľnosť cien elektriny a konkurencie schopnosť priemyslu. Úrad preto podporuje udržateľný prístup pri rozvoji a budovaní nových obnoviteľných zdrojov energie na Slovensku.

S ohľadom na rastúce požiadavky EÚ v oblasti zavádzania obnoviteľných zdrojov energie, vláda SR stanovila ciele na zvýšenie podielu elektriny vyrobenej z obnoviteľných zdrojov energie na hrubej konečnej spotrebe SR v súlade s požiadavkami Integrovaného národného energetického a klimatického plánu.

Úrad upozorňuje na paradoxný jav, že na spotovom trhu s elektrinou sa čoraz viac stávajú skutočnosťou záporné ceny elektriny a väčšia volatilita cien. Tento absurdný stav je dôsledkom nepremyslených a nekoordinovaných krokov v rámci podpory budovania obnoviteľných zdrojov energie. Výsledkom je, že obnoviteľné zdroje energie sa budujú aj v lokalitách, kde nie sú optimálne podmienky na ich prevádzku. Záporné ceny elektriny sa na slovenskom dennom trhu objavili v 90 hodinách počas roka 2023. V roku 2024 bolo už 288 hodín so zápornou cenou elektriny. Tento jav bol spôsobený najmä vysokou výrobou z obnoviteľných zdrojov a nízkou spotrebou. V rovnakom období rokov 2024 a 2025 medziročne pribudlo hodín so zápornou cenou elektriny a ceny elektriny zároveň začali kolísať výraznejšie. A to tak v kladnom, ako aj v zápornom smere.

Za povšimnutie stojí skutočnosť, že do záporných hodnôt sa cena elektriny dostáva počas víkendov a sviatkov, teda dní pracovného pokoja, keď je spotreba elektriny nižšia. K extrémnym prepadom cien elektriny dochádza v situáciách, kedy sa nízky dopyt stretáva s vysokou ponukou. Je to hlavne spôsobené slnečným počasím, ktoré praje produkcii elektriny z fotovoltických elektrární.

2. Cenová vyhláška v elektroenergetike

Prijatím vyhlášky č. 154/2024 Z. z. ktorou sa ustanovuje cenová regulácia v elektroenergetike a niektoré podmienky vykonávania regulovaných činností v elektroenergetike (ďalej len „vyhláška č. 154/2024 Z. z.“) boli upravené nasledovné opatrenia:

- pri pripojení prevádzkovateľa distribučnej sústavy do prenosovej sústavy sa rozdelili náklady medzi príslušných prevádzkovateľov sústav takto:
 - a) podiel prevádzkovateľa prenosovej sústavy je 50 % nákladov,
 - b) podiel prevádzkovateľa distribučnej sústavy je 50 % nákladov;
- podľa ktorých je maximálna cena za pripojenie určená hodnotou 30 % maximálnej ceny za pripojenie pre všetky napäťové úrovne vypočítanej podľa príslušných znení vyhlášky; (predchádzajúce znenie vyhlášky stanovovalo výpočet maximálnej ceny za pripojenie prostredníctvom vzorcov);
- v § 29 až 35 boli stanovené podmienky pripojenia zariadenia na výrobu elektriny alebo zariadenia na uskladňovanie elektriny po splnení technických podmienok a obchodných podmienok prevádzkovateľa distribučnej sústavy tak, aby bola zachovaná bezpečnosť, spoľahlivosť a stabilita prevádzky distribučnej sústavy.

Ďalšie podrobnosti týkajúce sa pripojenia výrobcov elektriny z obnoviteľných zdrojov energie sú upravené v prevádzkových poriadkoch jednotlivých prevádzkovateľov distribučných sústav a v technických podmienkach pripojenia. Úrad považuje nastavené podmienky pripojenia výrobcov elektriny z obnoviteľných zdrojov energie v súčasnosti za dostatočné a spravodlivé pre účastníkov trhu s elektrinou. Úrad priebežne monitoruje, sleduje a analyzuje pripájanie výrobcov elektriny do sústav a v prípade potreby reaguje na vzniknutú situáciu v rámci legislatívneho procesu, kde analyzuje, upravuje a precizuje súčasný stav.

3. Zákon č. 309/2009 Z. z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 309/2009 Z. z.“)

Významnou zmenou legislatívy upravujúcej reguláciu sieťových odvetví bola v priebehu roku 2024 aj novela zákona č. 309/2009 Z. z., ktorá doplnila úpravu týkajúcu sa tzv. ostrovných zariadení (ktoré fungujú mimo trhu s elektrinou, nie sú pripojené do distribučnej sústavy, ani do prenosovej sústavy, slúžia na výrobu elektriny z OZE alebo KVET). Doplnila sa definícia ostrovného zariadenia, ktorá presne špecifikuje typ zariadenia, spôsob prevádzky, ako aj vzťah k distribučnej, resp. prenosovej sústave. Ďalej bola ustanovená zmena vo veci prechodu pôsobnosti v oblasti výkonu štátneho dozoru nad dodržiavaním zákona č. 309/2009 Z. z. na úrad, s výnimkou dozoru v oblasti biopalív, biokvapalín a palív z biomasy, ktorý naďalej vykonáva Slovenská obchodná inšpekcia.

4. Proces príprav nových vyhlášok o pravidlách pre fungovanie vnútorného trhu s elektrinou a pravidlách pre fungovanie vnútorného trhu s plynom

Úrad v roku 2023 pripravil nové vyhlášky o pravidlách pre fungovanie vnútorného trhu s elektrinou a plynom. Úrad sa z praktických dôvodov rozhodol upraviť problematiku pravidiel trhu v dvoch samostatných vyhláškach, zvlášť pre elektroenergetiku - vyhláškou č. 207/2023 Z. z., ktorou sa ustanovujú pravidlá pre fungovanie vnútorného trhu s elektrinou, obsahové náležitosti prevádzkového poriadku prevádzkovateľa sústavy, organizátora krátkodobého trhu s elektrinou a rozsah obchodných podmienok, ktoré sú súčasťou prevádzkového poriadku prevádzkovateľa sústav a zvlášť pre plynárenstvo – vyhláškou č. 208/2023 Z. z., ktorou sa ustanovujú pravidlá pre fungovanie vnútorného trhu s plynom, obsahové náležitosti prevádzkového poriadku prevádzkovateľa siete a prevádzkovateľa zásobníka a rozsah obchodných podmienok, ktoré sú súčasťou prevádzkového poriadku prevádzkovateľa siete.

Úrad na jeseň roku 2024 vypracoval novelu pravidiel trhu s elektrinou. Navrhované úpravy vyplynuli z novelizácie zákona o regulácii a zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 251/2012 Z. z.“).

Úrad všetkými vyššie uvedenými zmenami pravidiel trhu reagoval na aktuálne a akútne potreby trhu s elektrinou a tiež na zmeny v primárnej legislatíve.

Najdôležitejšou zmenou v časti pripojenia elektriny do sústavy, ktorou boli naplnené opatrenia možno zhrnúť:

- úprava pravidiel rozvrhnutia voľnej kapacity pripojenia do sústavy pre zariadenia na výrobu elektriny a osobitne pre lokálne zdroje medzi prevádzkovateľa prenosovej sústavy a prevádzkovateľov regionálnych distribučných sústav.
- zosúladenie závislého odberateľa elektriny v domácnosti a mimo domácnosti s ustanovením zákona č. 251/2012 Z. z. vo veci pripojenia odberného miesta závislého odberateľa elektriny v domácnosti a mimo domácnosti.

5. Vyhláška č. 271/2012 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o rozsahu technických podmienok prístupu a pripojenia do sústavy a siete a pravidiel prevádzkovania sústavy a siete

Vyhláška č. 271/2012 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o rozsahu technických podmienok prístupu a pripojenia do sústavy a siete a pravidiel prevádzkovania sústavy a siete ustanovuje:

- Rozsah technických podmienok prevádzkovateľa prenosovej sústavy
- Rozsah technických podmienok prevádzkovateľa distribučnej sústavy
- Rozsah technických podmienok na prevádzkovanie priameho vedenia
- Rozsah technických podmienok prevádzkovateľa prepravnej siete a prevádzkovateľa distribučnej siete
- Rozsah technických podmienok na prevádzkovanie priameho plynovodu
- Rozsah technických podmienok prevádzkovateľa zásobníka.

V rámci podpory sa v legislatívnej oblasti uskutočnili nasledovné opatrenia:

- od 01. 07. 2025 nový spôsob výpočtu platby za prístup do distribučnej sústavy pre odberné miesta s distribučnou sadzbou D3 a D5 - D8 nebude účtovať ako platba za odberné miesto, ale na základe ampérickej hodnoty hlavného ističa, ktorý je evidovaný na odbernom mieste užívateľa sústavy. Cieľom tohto opatrenia je, aby užívateľ sústavy platil za kapacitu, ktorú na svojom odbernom mieste reálne využíva a potrebuje,
- od 01. 07. 2025 presun odberných miest, ktoré sú zaradené v sadzbách D1 a D2 a majú na svojom odbernom mieste nainštalovanú aj fotovoltiku do tzv. kapacitného spôsobu platieb D3-D6, fixná časť distribučných poplatkov sa bude odvíjať od ampérickej hodnoty hlavného ističa na odbernom mieste. Tieto opatrenia sú zamerané na hľadanie rezerv v rezervovanej kapacite a jej prehodnocovaní,
- v rámci zdieľania elektriny odberné miesto alebo odovzdávacie miesto môže byť súčasne priradené len do jednej skupiny zdieľania a za všetky odberné miesta a odovzdávacie miesta v danej skupine zdieľania prevezme zodpovednosť za odchýlku rovnaký subjekt zúčtovania,
- podpora investičnými stimulmi OZE a VÚKVET v mieste spotreby.
-

V investičnej oblasti boli realizované, alebo sa plánujú realizovať nasledovné PCI projekty:

- Smart grid projekt ACON,
- Smart grid projekt Danube InGrid,
- Projekt vedenia Ladce – Otrokovice,
- Integrátor SE.

Hore uvedené opatrenia už majú, alebo sa predpokladá že budú mať priamy dopad na podporu rozvoja OZE.

V legislatívnej oblasti sa ďalej pripravuje zákonná povinnosť pre prevádzkovateľov regionálnych distribučných sústav, aby všetky odberné miesta boli vybavené inteligentnými meracími systémami. Na túto zmenu bude naviadaná kontrola zo strany odberu a spotreby.

OKTE pripravuje v rámci legislatívnej povinnosti nový systém pre fakturačné údaje a zdokonalenie energetického dátového centra.

V rámci modernizačného fondu bude prebiehať posilňovanie prenosovej a distribučných sústav.

Predpoklady vývoja rokov 2025 až 2027

V praxi na jednej strane prevádzkovatelia prenosových a distribučných sústav upozorňujú na potrebu masívnych investícií, ak sa majú naplniť predpoklady vysokého podielu obnoviteľných zdrojov energie v sústavách, ale je potrebné upozorniť aj na zmenu v spôsobe riadenia kapacít v sústavách.

Na druhej strane zaznievajú hlasy, že takéto investície sú mrhaním peňazí a prevádzkovatelia sústav by sa mali zamerať na lepšie využívanie kapacít. Stabilite sústav zároveň pomôže cielečné využívanie maximálneho výkonu fotovoltických a veterných elektrární či už riadením ich výroby, alebo maximálnym využitím na pokrytie spotreby v mieste výroby

Prispieť k efektívnejšiemu využívaniu existujúcich kapacít a zároveň podporiť pripájanie nových zdrojov do sústavy má aj tzv. flexibilné pripojenie, s ktorým počíta nový dizajn trhu s elektrinou v EÚ.

Ako vyplýva zo smernice EÚ z roku 2024 o zlepšení koncepcie trhu s elektrinou, členský štát vytvorí rámec pre prevádzkovateľov sústav pre uzavretie dohody o flexibilnom pripojení v oblastiach s obmedzenou alebo žiadnou dostupnosťou kapacity sústavy pre nové pripojenia.

Flexibilné pripojenia však nemajú oddiaľovať posilnenie sústav v týchto oblastiach. Ak je to možné, po dobudovaní infraštruktúry by ich mali nahradiť pevné pripojenia. Ak však rozvoj sústavy v danej oblasti nie je najefektívnejším riešením, flexibilné pripojenie sa môže stať trvalým riešením, vrátane uskladňovania energie.

V praxi to znamená, že prevádzkovateľ sústavy môže na základe takejto zmluvy dočasne obmedziť výkon zdrojov v čase preťaženia sústavy alebo nízkeho dopytu. Flexibilné pripojenia by mohli znížiť čas a náklady spojené s pripájaním nových zdrojov do sústavy v inak problematických miestach. Zároveň majú prevádzkovateľom sústav umožniť efektívnejšie riadenie sústav bez významných počiatkových investícií do infraštruktúry.

Flexibilné pripojenie nemá nahrádzať riadne pripojenie. Pre oblasti kde je flexibilné pripojenie má byť vypracovaný plán na posilnenie sústavy a vytvorenie kapacít na dodatočné riadne pripojenie.

V prípade, ak pripájaný výkon z obnoviteľných zdrojov energie, ktoré z hľadiska energetickej sústavy majú nepredikovateľnú výrobu elektriny, bude výrazne pribúdať, je možné s najväčšou pravdepodobnosťou konštatovať, že trend so zápornými cenami elektriny bude v ďalších rokoch gradovať.

Zvyšovanie podielu nestabilných zdrojov na energetickom trhu bude vyvolávať zvýšené nároky na poskytovanie podporných služieb zo strany spoločnosti SEPS, a.s., čo zvyšuje nestabilitu sústavy a ovplyvňuje jej prevádzkyschopnosť a bezpečnosť, čo v konečnom dôsledku bude

mať negatívny dopad na výšku tarify za prevádzkovanie systému. Úrad sa pri výkone svojej činnosti zameriava na hľadanie vhodných nástrojov cenovej a vecnej regulácie tak, aby zabezpečil dostatočnú ochranu zraniteľných odberateľov elektriny, aby neboli domácnosti ohrozené energetickou chudobou, to znamená, že sa musí správať obozretne a spravodlivo voči všetkým účastníkom trhu s elektrinou.

Vývoj v najbližšom období sa však bude odvíjať od implementácie smernice RED III, ktorá predstavuje významný posun smerom k zrýchleniu a zjednodušeniu prístupu výrobcov elektriny z obnoviteľných zdrojov do sústavy.

Záver

Pri dodržiavaní povinností prevádzkovateľov sústav podľa príslušnej legislatívy v súvislosti s prijatými opatreniami úradu za posledné dva roky, je možné konštatovať, že prijatím opatrení budú i naďalej v dostatočnej miere zabezpečené transparentné a nediskriminačné podmienky pre pripojenie do sústavy, prístup do sústavy a prenos alebo distribúciu elektriny pre všetkých účastníkov trhu s elektrinou vrátane výrobcov elektriny z obnoviteľných zdrojov energie, ako i bezpečnú prevádzku sústav.

Výrobcovia elektriny z obnoviteľných zdrojov energie sú oproti ostatným výrobcom elektriny navyše zvýhodnení, napr. aj prednostným pripojením do sústavy, prednostným prenosom alebo distribúciou elektriny a prednostnou dodávkou elektriny a bezplatným pripojením do sústavy a bezplatnou montážou určeného meradla.

V súčasnosti prebieha v rámci legislatívneho procesu zo strany Ministerstva hospodárstva návrh novely zákona č. 251/2012 Z. z., ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, medzi inými aj zákon o regulácii. Úrad následne premietne do sekundárnej legislatívy záležitosti týkajúce sa pripájania do distribučnej sústavy pre výrobcov elektriny z OZE, s prihliadnutím na vyššie uvedené skutočnosti.